

The oeuvre of noAarchitecten comprises 15 years of work on a series of buildings of broad cultural significance. The exhibition at deSingel in Antwerp is an opportunity for them to elucidate their position as designers. Are they able and willing to explain their apparently intuitive attitude towards design? Can an exhibition detect and label the substantive core of their work? If it can, this will also help make choices in presenting and communicating about their work. In this sense, creating an exhibition is an important moment for a practice, in that it demands reflection and self-positioning.

To make the creation of an exhibition reasonably manageable it is viewed as a 'project to be built'. The outlines – the time limit, the budget and the commissioner's brief – determine the field of play. The first reflections consist of a search for a methodology with which to approach the task. These involve discussions on the characteristics of the work and ways of designing. We no longer need to talk about the context of building in Flanders. It is more important to understand how noAarchitecten makes its design decisions; what the steps in the process are and how, time and time again, the unravelling of the crucial knot in the design leads to a complete reversal.

While working together, the members of the collective have developed a design strategy. This was necessary for a number of reasons: to enable the three designers

to work together, to achieve a result, and to communicate with the client and the building contractor. Part of this strategy is that the architects allow a variety of design approaches, depending on the brief, the context and what they wish to achieve. As these are also relevant to gaining a better insight into the exhibition, here are a number of examples.

noAarchitecten accepts the existing conditions in which they have to work, which means that as designers they do not immediately think in terms of preconceived frameworks, or project a formal design idiom onto a design. When engaged in architectural analysis, in understanding the context and in examining the brief, they bring unknown, hidden and latent characteristics to the surface. But that is not all: these sometimes invisible characteristics can turn out to be the cornerstones of the eventual design. deSingel's two-part exhibition space – the small, low room as opposed to the somewhat theatrical large room – take up their roles quite naturally: one becomes 'the study space' and the other 'the public space' that hosts a number of different events. They create two conditions that are important to noAarchitecten: one is a study space, which affords the visitor the opportunity to find out more, if that is what he wishes to do. The second is a space in which he can abandon himself to sensations, impressions and thoughts, as well as connecting to his own history and knowledge. The visitor himself can direct the rhythm, the effort, the communication and the encounter.

Het oeuvre van noAarchitecten omvat 15 jaar werken aan een reeks gebouwen met een brede culturele betekenis. De tentoonstelling in deSingel in Antwerpen biedt een kans om hun positie als ontwerpers te duiden. Kunnen en willen zij hun schijnbare intuïtieve ontwerphouding expliciteren? Kan een tentoonstelling een inhoudelijke kern detecteren en benoemen? Als dit kan, dan zal het ook helpen om keuzes te maken in het presenteren en communiceren over het werk. In die zin is een expositie maken een belangrijk moment in de praktijk die noopt tot nadenken en positioneren.

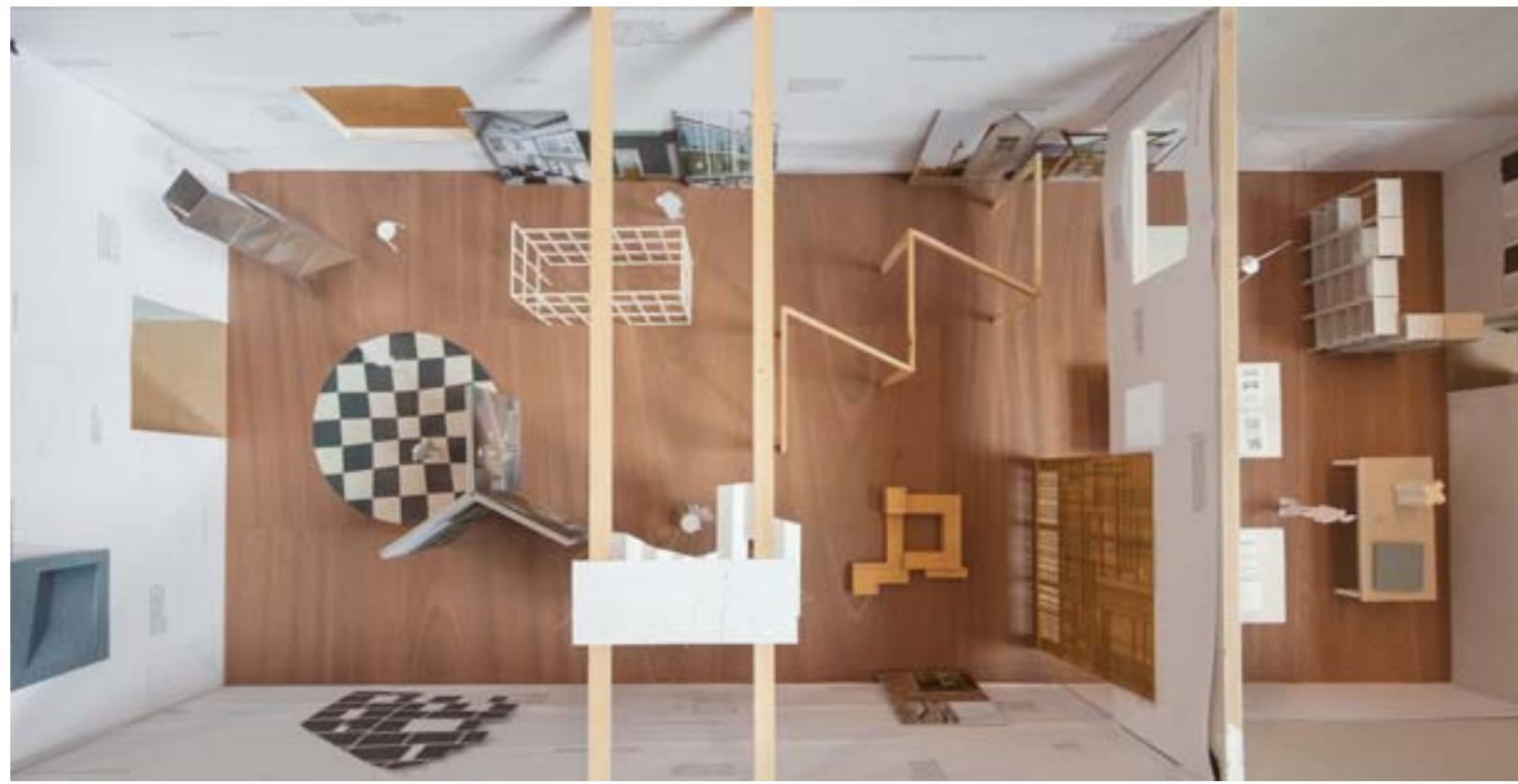
Om het maken van een tentoonstelling enigszins hanteerbaar te houden wordt ze een 'te bouwen project'. De contouren: tijdslimiet, budget, vraag van de opdrachtgever bepalen het speelveld. De eerste denkoefeningen zijn zoekend, naar een methodologie om de opdracht aan te pakken: met gesprekken over de kenmerken van het werk en manieren van ontwerpen. Over de

context van bouwen in Vlaanderen hoeven we het nu niet meer te hebben, belangrijker is het om te weten hoe noAarchitecten zijn ontwerpbeslissingen neemt. Wat de stappen in het proces zijn en hoe telkens weer de cruciale knoop in het ontwerp wordt ontward en voor een omkering zorgt.

Ze zijn het er wel over eens dat ze een ontwerpstrategie ontwikkelden. Dat was om diverse redenen nodig: om met drie ontwerpers samen te kunnen werken, om tot resultaat te komen, om te communiceren met de bouwheer en de aannemer. De strategie houdt in dat de architecten verschillende ontwerphoudingen toelaten. Afhankelijk van de vraag, de context en wat ze willen bereiken. Omdat ze ook relevant zijn om meer inzicht in de tentoonstelling te krijgen, verduidelijken we er een aantal.

noAarchitecten accepteert de bestaande condities waarmee ze moeten werken, wat betekent dat ze als ontwerper niet onmiddellijk in voorop-

gestelde kaders denken of een formele vormtaal in een ontwerp projecteren. In het bouwkundig onderzoek, het opnemen van de sfeer, het bevragen van de opdracht halen ze onbekende, verdwenen, latente kenmerken naar boven. En het gaat nog verder, in het eigen ontwerp zijn die soms onzichtbare kenmerken de ankerpunten van het ontwerp. De tweedelige expositieruimte van deSingel: de lage kleine kamer versus de ietwat theatraal aandoende grote zaal vindt een natuurlijke invulling: 'de studiekamer' en 'het plein' met verschillende evenementen. Twee condities die noAarchitecten belangrijk vindt in de beeldende kunsttentoonstellingen die ze zich blijvend herinneren. De studiekamer die je de gelegenheid biedt om je te verdiepen, als je dat als bezoeker wenst. Een ruimte waar je je kan overleveren aan gewaarwordingen, indrukken, gedachten, connecteren met je eigen geschiedenis en kennis. Als bezoeker kan je zelf ritme, inspanning, overdracht en de ontmoeting regisseren.

Exhibition plan De Singel

Tentoonstelling De Singel

Maar noAarchitecten regisseert ook: de tentoonstelling is een wandeling met looproutes, wisselend perspectief en doorzichten, werkt met 'repoussoirs' en een opeenvolging van ruimtes en elementen in elkaars verlengde. Dit alles bepaalt de configuratie van de modellen in de grote hal. Ze lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. En wie het werk van noAarchitecten leert kennen bemerkt die uitgesproken aandacht voor de ruimtelijke wandeling, zowel op plan als in de structurele opbouw van elk van hun gebouwen. Ze hanteren zelf het beeld van een organisch gegroeide stad: het gebouw is als een kleine stad, die je steeds op andere manieren kan doorkruisen. Ze prefereren de metafoor van het labirint boven die van het raster. Omdat dit vrijheid aan de gebruiker geeft, complexiteit en gelaagdheid toelaat.

De oude stad is trouwens niet het enige type uit de architectuurgeschiedenis die ze hanteert. Andere architectuurtypen met hun bouwkenmerken en symbolische, onderbewuste commu-

nicatie worden in elk nieuw ontwerp getoetst. Wat belichaamt het 'stadhuis': de publieke hal, de raadzaal, de zone van de dienstverlening bijvoorbeeld, hoe geef je dat een basisvorm en welk decorum is er gepast. Door situering in het plan, de constructieve opbouw, de materialisering wordt uit een arsenaal aan referenties geput die het ontwerp een diepte en rijkdom verlenen.

Elk object in de tentoonstellingshal is een 'fundamenteel' in de taal van de architectuur. Het houten portiek van het stadhuis van Lo: de verbinding tussen het oude en het nieuwe gebouw. De toren van de te bouwen warmtecentrale in Antwerpen: een baken in een nieuw te maken landschap. De hedendaagse gevel in een rij van historische gevels van het Plantin Moretus museum is met zijn geprononceerde ribben een uitvergrote letterbak. Het papieren zwevend dak voor het huis voor palliatieve zorgen een gebaar van bescherming.

De maquettes zijn karakteristiek van een tiental ontwerpen, worden uitgevoerd in baksteen, metaal, hout, papier en houtskool. Ze bieden ook de gelegenheid om het 'bouw materiaal' tentoon te stellen. Het is niet opgevat als educatief onderdeel, maar als antwoord op hun uitdrukkelijke wens om het gereedschap van de architect ook te laten zien. Het concrete fysieke materiaal dat zijn eigen specifieke kenmerken heeft van hanteerbaarheid en toepassing en dat allerlei zintuigelijke prikkels kan opwekken of uitsluiten. Ook het bouwen, de vakman die de maquette ter plaatste bouwt, is een aspect dat noAarchitecten wilde incorporeren. Het is een ode aan de maker en het materiaal. Omdat ze zich, bewust van hun positie als ontwerpers, afhankelijk weten van de bouwers en de fabrikanten van materialen. Een project kan alleen door zijn concreetheid, in zijn gebouwde toestand die volledige rijkdom en alomvattendheid tonen die de architect bedacht. De architecten stelden meermaals vast dat een goede vakman in de realisatie

But noAarchitecten also directs: the exhibition involves a promenade featuring walking routes, changing perspectives and vistas; it uses 'repoussoirs', and a succession of closely related spaces and elements. All this determines the configuration of the models in the large hall. It seems self-evident, but it is not. And anyone who gets to know the work of noAarchitecten will notice this pronounced focus on the spatial promenade, both on the plan and in the structural composition of each of their buildings. They themselves use the image of a city that has developed organically: the building is like a small city that you can always traverse in a different way. They prefer the metaphor of the labyrinth to that of the grid, as this gives the user freedom and allows for complexity and stratification.

But the old city is not the only historical architectural archetype noAarchitecten makes use of. Other architectural archetypes with their architectural features and symbolic, subconscious communication are tested in relation to every new design. What embodies a 'town hall': the public entrance hall, the council chamber and the public service zone? How do you set its basic form and what kind of architectural emblems would be fitting? Together, the location of and relationships between the various functions on the plan, the composition of the construction (with its symbolism) and the choice of materials, enables a whole range of references to be drawn upon that lend depth and richness to the design.

van hun ontwerp hun voorgestelde oplossing oversteeg.

Het hoeft geen betoog dat noAarchitecten in elk ontwerp aandacht heeft voor een rijke zintuigelijke beleving. Niet als een must. Het is het logische voortvloeisel uit hun ontwerpen, denken over bouwbaarheid, gesprekken en testen met materiaalproducenten, het luisteren naar de constructeur en samen zoeken naar de uitvoerbaarheid. Voorbij allerlei principes van harmonie of evenwicht zijn het meer de tegendraadsheid, de verdraaiing of iets dat wringt dat je als bezoeker bij blijft. Maar het spreekt altijd je zintuigelijke reflexen aan.

Toch is noAarchitecten een beetje weigerachtig om dit te benadrukken of als kenmerkend te erkennen. In de ontkenning dat dit om 'stijl' of 'styling' zou gaan onderschrijf ik de idee van het bureau omdat die meer onbenoembare dingen die op de psyche van de mens inspelen in een gebouw veel complexer en onvoorspelbaarder werken dan wat een architect 'pro-

Every object in the exhibition hall demonstrates a 'fundamenteel' in architectural terms. The wooden porch of Lo town hall connects the old building with the new. The tower of the heating plant in Antwerp, still to be constructed, is a beacon in a landscape yet to be completed. With its pronounced ribs, the contemporary façade of part of the Plantin Moretus Museum amongst a row of historical façades appears like an enlarged typecase. The floating paper roof for the palliative care centre is a gesture of protection.

The models represent characteristics of ten designs and are made in brick, metal, wood, paper and charcoal; they provide an opportunity to exhibit the 'building material' as well. This is not conceived as an educational component, but as a response to noAarchitecten's specific desire also to show the architect's tools in the exhibition. This means the concrete physical material, which has its own specific characteristics in terms of practicality and application, and which can arouse or exclude all sorts of sensory stimulation. The construction itself – with the craftsman who builds the model in situ – is also an aspect that noAarchitecten wished to incorporate. It is an ode to the maker and to the material, because, aware of their position as designers, they know that they are dependent on the builders and the manufacturers of materials. It is only by means of its concrete presence, in its built state, that a project can display all the richness and comprehensiveness conceived by the architect. The architects have repeatedly noticed that while executing their design, a skilled craftsman surpasses the solution that they came up with.

— Juli 2014

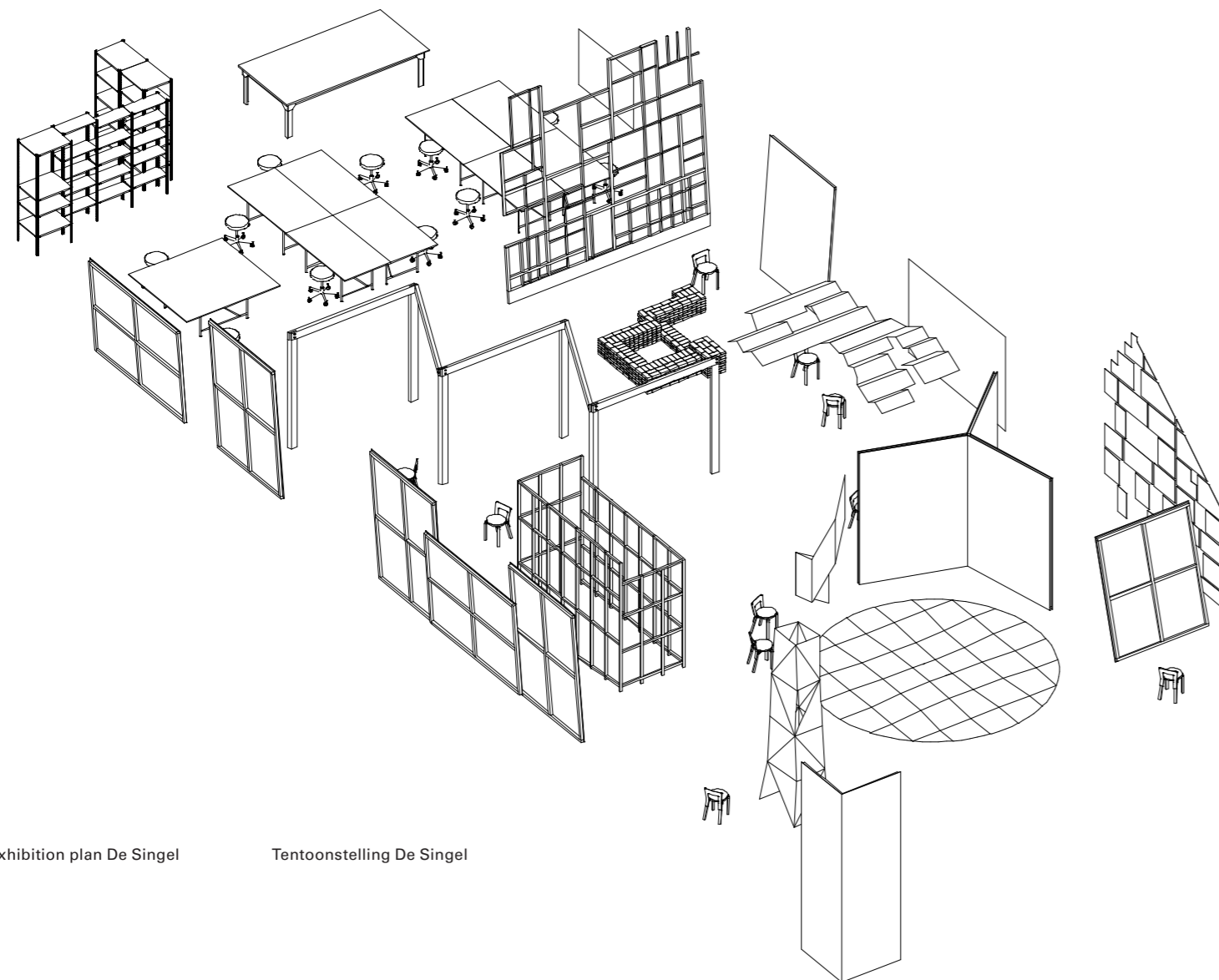

It goes without saying that for every design, noAarchitecten takes care to provide a rich sensory experience. Not because it's obligatory; it is a logical consequence of their designs, their thinking on constructability, their meetings and their tests with material manufacturers, as well as of listening to the design engineer and working out the building method together. Going beyond various principles of harmony and balance, it displays a certain contrariness, or distortion, a sense of friction which catches your attention. Nevertheless, it also always appeals to your sensory reflexes.

Yet noAarchitecten are reluctant to emphasise this or to recognise it as characteristic. The firm has a point when it denies that its approach is about 'style' or 'styling'. These more indefinable characteristics of a building that play on the human psyche work in a much more complex and unpredictable way than anything an architect can 'programme'. They also admit 'the other' and others: such as the artist Benoit van Innis, for example, who suggests materials, textures, colours and patterns for the wallpaper in Menen town hall, or for the tiled floors in the Hasselt University buildings. In the exhibition, they also allowed a writer to contribute a different perspective: Jan Florizoone was invited to add a textual element.

The result may be that a building or installation can appear ambiguous or unclear at first sight, or that the image vaguely reminds you of something else. It cannot be grasped at a single glance. It obliges you to make multiple readings and observations, and to allow your memories and experiences to play a part. You may also come up with new meanings and associations yourself. It obliges the visitor to reflect, to be conscious, and invites him to engage in an 'encounter'. In the same way as noAarchitecten buildings are frameworks for everyday things in which the ritual dimension is ever-present.

— July 2014

Exhibition plan De Singel

Tentoonstelling De Singel

